

Poglavlje 1

„Dame i gospodo, uskoro ćemo sleteti u Rim pa vas molim da vežete svoje pojaseve. Kapetan vam u svoje ime i u ime posade zahvaljuje i poziva vas da ponovo putujete sa nama.”

Ulrika se nagnula napred da bi mogla da pogleda kroz prozor.

„O, kako je uzbudljivo. Pogledaj, dole se vidi aerodrom. Fantastično!”, uzviknu ona.

Ramona uopšte nije mislila da je to fantastično. Mislila je da je grozno. Prvi put je bila u avionu i imala je osećaj da joj je to i poslednji put. Let je bio užasan, sa mnogo propadanja i Ulrikom koja je samo sedela, smejala se i sve vreme govorila „fantastično”.

U ovom trenutku je mrzela Ulriku. Zašto se nije obazirala na propadanje aviona kroz vazduh? Zar nije i ona imala potrebu da se ispovraća svaki put kad se činilo da pod nestaje pod nogama?

A sada... sada ju je vukla ka prozoru da bi i ona videla zemlju tako daleko ispod.

Mrzim sve ovo, mislila je Ramona. Da im nije predsto-
jao obilazak ruševina grada Pompeje, prvim vozom bi se
vratila kući.

„Vidiš li, Ramona, vidiš li kolicki su automobili? Čoveče, kako je to fantastično!”, reče Ulrika.

„Izвинi, ali sad moraš da vežeš pojas. Slećemo.”

Ramona se okrenu i ugleda nasmejjano lice stjuardese koja je Ulriku držala za ruku.

Hvala bogu, pomisli Ramona, kad se Ulrika vrati u svoju stolicu i zaveza pojas. Sad bar više ne može da me gura uz prozor.

Ramona se naizgled mirno naslonila u svoju stolicu, ali je zapravo bila prilično uznemirena. Nestrpljivo je čekala da slete. Znala je da su poletanje i sletanje uvek najgori. Tada se događa najviše nesreća. Zamisli da se sruše! Ili da pilot ne uspe da zakoči pre kraja piste. Ramona se nervozno vrpjčila iščekujući udarac.

„O, pogledaj, uskoro ćemo sleteti. Fantastično!”, povika Ulrika.

Poludeću od ovog njenog „fantastično”. Ako ne prestane, udaviću je, mislila je Ramona. Šta ako kočnice otkažu, pomisli samo... Ramona je zatvorila oči očekujući katastrofu.

Kratki usklik iz prednjeg dela aviona potvrdio je da su dotakli zemlju i Ramona je osetila potres.

Avion je usporio i ona je tek tad postala svesna da su njeni drugovi iz razreda oko nje slavili i aplaudirali. Otvorila je oči i pogledala oko sebe. Da li su i oni bili jednako uplašeni? Da li su zato proslavljali i tapšali? Videla je kako joj se Ulrika osmehuje pa je uzvratila osmehom.

„Dobro je prošlo”, reče Ramona sa olakšanjem, „odlično!”

Zatim se premorena još dublje zavalila u svoje sedište.

„Moramo da se držimo zajedno, nemojte da trčite unao-kolo!”

Ramona je čula kako njena nastavnica Elizabet više na njih. Skoro da joj je bilo žao. Elizabet je sve vreme frenetično vikala kako bi ih održala na okupu. Ona nije bila potpuno sama, troje roditelja joj je pomagalo. Ipak, na njoj je bila najveća odgovornost.

Ramona je gledala kako joj se drugovi razilaze unao-kolo po aerodromu kao smetene kokoške. I oni su sigurno bili srećni što su napokon izašli iz aviona, ali Ramoni su noge bile preteške i nije osećala ni najmanju želju da potrči.

„Hajde, požuri!”, Ulrika je čvrsto uhvatila Ramonu i počela da se probija kroz more putnika.

„Šta ti je danas?”, upita Ulrika.

„Ništa, samo sam malo umorna”, odgovori Ramona.

Stomak joj se prevrtao, a noge nisu prestajale da drhte. Kao da su od želea. Ostalo je sve bilo dobro, čak odlično.

Poglavlje 2

„U vitrini desno možete videti izlivenu skulpturu Primusovog psa. Kao što se vidi po položaju tela, životinja se uzalud borila za vazduh dok ju je pepeo prekrivao. Pas je bio vezan lancem, zato mu je glava bila niže od tela. Mogu se samo zamisliti muke kroz koje je prošao boreći se za život. A na levoj strani...”

Oh, strašno, pomisli Ramona, kakav užasan osećaj. Jadni pas. Zašto ga nisu oslobodili i bar mu dali šansu da se izvuče? Neki ljudi naprosto ne bi trebalo da imaju pse. Ramoni je bilo žao što ona nije mogla da izbavi ovo bespomoćno stvorenje.

Svuda okolo stajale su gipsane statue ljudi koji su poginuli u kiši pepela koja je pala na Pompeju. Niko od stanovnika nije ni pomišljao da će se mirna planina Vezuv pretvoriti u zadimljeni vulkan koji će ih zasuti pepelom.

Ramona je razumela da su prekrili lice rukama da bi se zaštitili od pepela. Mnogi su izgledali kao da spavaju.

Drugi, pak, to nisu podneli tako mirno. Jedan čovek je sedeo na zemlji sa kolenima uvučenim ka stomaku i rukama preko nosa i usta, ali ni to mu nije pomoglo, nestalo mu je vazduha i u tom položaju je umro. Jedna trudnica

je ležala na stomaku sa rukama preko lica. Verovatno je pokušala da zaštititi svoje dete, ali sve je bilo uzalud.

Neki su u očaju dizali ruke ka nebu. Da li je to bio pokušaj da se odbrane od pepela ili krik u pomoć upućen višim silama? Drugi su ležali širom otvorenih usta u poslednjem beznadežnom pokušaju da dođu do vazduha. Lica su im bila potpuno iskrivljena.

Ramona je osećala njihov strah. Sve ovo ju je rastužilo i oneraspoložilo.

Kakav užasan način da se umre. Šta li su pomislili kad ih je pepeo zasuo? Da li ih je bolelo kad im je ušao u usta i grlo? Na to niko nije mogao da odgovori, ali Ramona je bila sigurna da je to bio stravičan doživljaj. Nešto što *ona* nikad ne bi želela da doživi.

„Elizabet!”, povikala je Ulrika mašući rukama da bi joj privukla pažnju. „Elizabet, pročitali smo da su se desila četiri potresa pre nego što je Vezuv proradio. Ali koliko je prošlo od poslednjeg zemljotresa do erupcije?”

„Erupcija se dogodila već sledećeg dana. Mislila sam da ste to naučili pre nego što smo pošli”, odgovori Elizabet prekorno.

„Kog datuma je bila erupcija?”, prošaputa Ulrika Ramoni na uvo pošto se nije usuđivala da ponovo pita nastavnicu.

I to bi najverovatnije izazvalo još jedan oštar komentar.

„24. avgusta 79. godine naše ere”, reče Ramona i sama se iznenadivši što zna tačan datum.

Brojke joj inače nisu jača strana, ali ova godina joj se urezala u pamćenje zbog svih užasnih stvari koje je videla. Pomislila je na onu majku koja je bezuspešno pokušala da zaštiti svoje dete. I na onog jadnog vezanog psa.

Njeno razmišljanje prekide udarac po leđima.

„Hej, šta to radiš?“, upita Ramona i okrenu se.

Iza nje je stajao Matijas i osmehivao se.

„Delovalo je da si otplovila u snove pa sam hteo da te vratim u stvarnost“, odgovori on.

„Razmišljala sam o tome koliko strašno mora da je bilo ovim ljudima kad se sve ovo desilo. Sreća što nemamo vulkane u Švedskoj“, reče Ramona.

Bilo joj je muka od svega groznog što je videla, ali Matijas je imao drugačije mišljenje.

„Naravno da im je bilo stravično. Ali pomisli koliko je nama uzbudljivo što možemo da vidimo kako je bilo u to vreme, kako su živeli, šta su jeli, koje alate i oruđa su koristili. Mislim da je odlično što je došlo do erupcije vulkana, inače nikad ne bismo znali sve ovo“, reče Matijas.

„Ti si odvratan“, reče Ramona i okrenu se od njega.

Kako je ikada mogla da pomisli da je on sladak? Kako može da misli da je dobro što je više hiljada ljudi umrlo samo da bi on mogao da vidi kako je grad izgledao pre erupcije?

„Elizabet, hoćemo li uskoro da vidimo iskopine?“

Radoznali Per je bio prilično nestrpljiv da stigne do njih.

„Da, uskoro, ali prvo ćemo pogledati ostatak muzeja

da biste mogli da dobijete pravu sliku kako se živelo u Pompeji”, odgovori Elizabet.

Ulrika laktom udari Pera.

„O, slušaj sveznalicu, stalno hoće da uči nešto novo, a?”

„Prekini, Ulrika!”

Ramona je uhvati i odvuče je od Pera.

„Pusti njega, pogledaj ovo. Vidi!”

Ramona pokaza na vitrinu sa hranom koja je pronađena prilikom iskopavanja.

„Zamisli da je sačuvana više stotina godina”, reče Ramona.

„Ma to je samo štos, zar ne razumeš? Nikakva hrana ne može da ostane sačuvana toliko dugo”, reče Ulrika odmahujući glavom na Ramoninu neverovatnu lakovernost.

„Može jer ju je more mulja koje je prekrilo grad konzerviralo. Ali, sa druge strane, to nije moglo da bude u Pompeji jer je ovde pepeo prekrrio sve. Mora da je iz drugog grada koji se nalazio pored, kako se beše zvao...?”

„Herkulaneum.”

Per je prošao pored Ramone i kao u pozorištu došapnuo joj ime u pravom trenutku. Okrenula se ka njemu. Stvarno je kul, pomislila je. Šteta je što ga svi zadirkuju što toliko uči.

„Setila sam se. Zvao se Herkulaneum”, reče Ramona i sa osmehom se okrenu ka Ulriki.

„Čula sam da ti je Per došapnuo.”

Ulrika je osetila zavist. Činilo se da svi vole Ramonu, svi su bili tako ljubazni prema njoj. Ako su je i zadirkivali, bilo je to samo zato što su hteli da privuku njenu pažnju,

kao ovaj slatki Matijas. Volela bih da je i prema meni takav, pomislila je Ulrika.

„U ovoj vitrini vidimo jedan zlatni medaljon. On je bio simbol toga da je dete rođeno slobodno i dečaci su ga nosili oko vrata od malih nogu pa sve dok ne odrastu.”

Vodič je pokazao na veliki okrugli grumen zlata koji je stajao iza stakla.

Mora da ga je bilo teško nositi, pomisli Ramona. Zar nisu mogli na neki lakši način da pokažu da nisu robovi, trakom oko ruke, na primer?

Vodič je nastavio monotonim glasom:

„Ove igle od slonove kosti sa ukrašenim glavama koristile su žene za podizanje kose. A ovde napred...”

Ramona se približi vitrini i pogleda ukosnice. Kako su lepe.

„Pogledaj!”, reče Ramona Ulriki žustro upirući prstom.

„Ova šnala ima jednu glavu skroz na vrhu, a ova figuru žene. Zašto li su ih stavljali tako, misliš li da je to samo za dekoraciju?”, upita Ramona proučavajući lepe ukosnice.

„Da, sigurno samo da bi ih ulepšali. Seti se samo svih šnala koje imamo sad sa cvećem i gomilom drugih stvari”, odgovori Ulrika.

„Sada idemo do dela sa nameštajem.”

Vodič je nastavio svoju naučenu priču jednoličnim glasom dok je grupa ulazila u sledeću prostoriju.

„Stanovnici Pompeje nisu koristili toliko nameštaja kao mi danas, već su pomerili stolove i stolice po potrebi.

Jeftin i dobar način, moje je lično mišljenje”, reče on, okrenu se i pokaza na jednu sofu od drveta i kože.

„Ova dobro očuvana sofa nađena je u Herkulaneumu. Kao što sigurno pretpostavljate, većina drvenog nameštaja u Pompeji uništena je u erupciji, ali nađeni su otisci u pepelu iz kojih su uspešno izlivenne gipsane rekonstrukcije. Pogledajte ovu...”

Ramoni je bilo dosadno da gleda nameštaj. Mnogo joj je bilo zanimljivije da gleda gipsane statue ljudi čak iako su bile strašne. Sve dok je sebi govorila da je to samo izliveni gips, bilo je dobro. Ali kad je o njima razmišljala kao o živim ljudima koji su umrli i ostavi otisak u pepelu, postajalo joj je užasno. Osećala se kao da gleda *leševe*!

Pomalo ju je grizla savest što je toliko očarana. Ali bilo je istine u onome što je Matijas rekao: za njihov razred je bila sreća što je katastrofa zadesila Pompeju, inače ovo nikada ovo ne bi videli.

Pokušala je da odbaci tu misao. Kako je uopšte mogla da pomisli tako nešto? Ovi otisci su nekada bili živi ljudi. Živeli su, jeli, igrali se i imali porodicu, baš kao i ona. Ali svi ljudi umiru, reče joj jedan glasić u glavi, čak i ti. Zar onda nije dobro biti sačuvan posle smrti kako bi se kasnije dobio odgovor na to kako su ljudi nekada davno živeli?

Ramona se borila sa mislima. Bila je veoma umorna, i od pritiska savesti i od hodanja po svim tim velikim salama. Osećala je umor u glavi i u nogama. Žamor se odbijao o zidove i odzvanjao muzejom. Kad bi samo mogla malo da sedne.

„Da, sada smo se vratili do ulaza i želim da vam zahvalim na zadovoljstvu koje ste mi pružili time što smo ovo vreme proveli zajedno”, reče vodič svečano i zvanično.

Lepo. Sada će konačno otići do samih ruševina Pompeje. Zakoračiće direktno u prošlost. Uzbudjenje je raslo dok su prolazili kroz gradska vrata do Pompeii Scavi, kako su se ruševine grada zvale na italijanskom.

„Elizabet, zar nećemo da kupimo sladoled?”

An je postavila to pitanje.

„Naravno, ko hoće da kupi sladoled, neka izvoli. Ostali mogu da sednu na klupe i odmori noge.”

Dobar predlog, pomisli Ramona i sede na klupu na suncu pošto više nije bilo mesta u senci.

„A ti nećeš sladoled?”, upita Ulrika iznenađeno.

„Ne, mislim da neću. Još sam sita od doručka”, reče Ramona.

„Ali doručkovali smo tako davno! Jesi li sigurna da ti je dobro? Ti obožavaš sladoled. A ovo je *italijanski* sladoled.”

Ulrika upitno pogleda u Ramonu.

„Jednostavno mi se ne jede!”, odgovori Ramona.

Kao da joj je jučerašnje putovanje još uvek bilo u mislima. Stomak nije prihvatao hranu koju je pokušavala da jede. Bila je sigurna da neće hteti ni sladoled.

„Samo ti idi, ja ću te ovde sačekati”, reče Ramona.

„Ali mogu ja da ti kupim sladoled ako ti nemaš snage da ideš”, reče Ulrika.

Vrlo je ljubazna, pomisli Ramona i osmehnu joj se.

„Hvala, ali stvarno ne mogu. Hvala ti u svakom slučaju. Idi sad!”, reče malo oštrije.

Ramonu najednom poče da probada po celom telu. Kao da ju je protresla struja. Imala je osećaj da joj se kosa podigla. Ona polako opipa rukom po glavi da bi proverila. Trudila se da joj pokreti deluju prirodno, kao da samo hoće da popravi frizuru. Ali kosa je stajala kao i obično; pa ipak, i dalje joj se činilo kao da se podigla.

Pogledala je u ostale. Niko nije izgledao čudno, niko nije proveravao kosu. Da li je samo ona imala taj osećaj?

„Da li ti je dobro, Ramona?”

Ramona oseti ruku na svom ramenu i okrenu glavu. Od sunca u prvi mah nije mogla da vidi ko joj je prišao, pa je malo začikljila. Bila je to Elizabet.

„Naravno, malo me boli glava i umorna sam od puta, inače sam dobro. Sve je tako zanimljivo i veoma mi je drago što smo pošli na ovu ekskurziju”, reče Ramona.

Htela je da ustane i zagrlj Elizabet iz zahvalnosti. Ramona je stalno dobijala takve porive prema ljudima koji su joj bili dragi. Ponekad se događalo da zagrlj nekoga koga nije poznavala tako dobro, ali sada se obuzdala.

Ulrika ne bi prestala da je zadirkuje ako bi zagrlila svoju nastavnicu.

„Da, učenici uglavnom izgledaju zadovoljno. I ja sam srećna. Sve je prošlo mnogo bolje nego što sam očekivala. Svi ste fantastični. A ti, da li si sigurna da ti je dobro? Zar nećeš sladoled? Vodiš računa o liniji?”

Elizabet je pogleda upitno i pomalo zabrinuto.

„Ne, samo mi se sad ne jede”, reče Ramona.

„U redu, onda ću te ostaviti. *Ja* hoću sladoled”, reče Elizabet i osmehnu se pre nego što se uputi prema kiosku.

„Šta je htela?”, upita Ulrika i tresnu na klupu pored Ramone.

„Pitala je zašto neću sladoled. Mislila je da čuvam liniju.”

Ramona frknu. Nikada nije razmišljala o tome. Mogla je da pojede bilo šta i da bez obzira na to izgleda isto. Mada, možda ne i da se oseća jednako dobro.

„Ne, ne možemo više da sedimo ovde i da se razvlačimo.”

Ulrika skoči sa klupe, čvrsto uhvati Ramonu i povuče je, pružajući joj sladoled.

„Drži ovo!”

„Šta radiš?”, upita Ramona i uze sladoled.

„Ma, proklete sandale. Kaiševi su mi se opet odvezali. Važno da nisam ponela patike”, reče Ulrika glasom punim čežnje i prevrnu očima.

„Moja mama je neverovatna. Insistirala je da pođem u sandalama. Rekla je da će mi u patikama biti pretoplo. Mame!”

„Da, slažem se”, reče Ramona jer je i ona morala da ponese sandale.

Gledala je Ulriku koja je vezivala kaiševe.

„Dobro, ako su svi gotovi, idemo. Nemamo ceo dan, a nismo došli samo da bismo jeli sladoled. Idemo dalje”, pozva ih Elizabet.

Ulrika uhvati Ramonu i povuče je.

Stalno me ovako vuče, pomisli Ramona. Primetila je da je razdražljiva. Verovatno zbog glavobolje ili možda zbog onog osećaja koji je imala malopre, kao da se nalazi u nekom jakom magnetnom polju.

Ramona je mrzela da hoda ruku pod ruku. Pitala se zašto Ulriki nikad nije rekla da ne voli da je cimaju napred-nazad. Zašto se stalno nalazi usred onoga što drugi rade? Ali pošto nije htela da povredi Ulriku, nije rekla ni reč, već je prošla za njom kroz gradska vrata grada ne sluteći ništa. Bila je potpuno nesvesna svega neobjašnjivog što ju je čekalo unutar gradskih zidina.